

Als er een lichaam wordt gevonden in de permafrost bij Sint-Petersburg,
herleeft een oud mysterie: wat is er geworden van prinses Anastasia?

GLENN MEADE

HET
ROMANOV
MYSTERIE

THRILLER

HET
ROMANOV
MYSTERIE

Eerder verscheen van Glenn Meade bij KokBoekencentrum:

De tweede messias

De jacht

Nachtvlucht

GLENN
MEADE

HET
ROMANOV
MYSTERIE

THRILLER

Vertaald door Roelof Posthuma

KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Vertaling: Roelof Posthuma
Ontwerp omslag: Wil Immink Design
Lay-out binnenwerk: ZetSpiegel, Best

Derde druk, 2019

ISBN 978 90 435 3173 3

NUR 332

www.kokboekencentrum.nl.

© 2019 KokBoekencentrum Uitgevers
2013 Uitgeverij Kok – 2019 KokBoekencentrum Uitgevers

Oorspronkelijk verschenen onder de titel *The Romanov Conspiracy* bij Howard Books, een onderdeel van Simon & Schuster, Inc, 1230 Avenue of the Americas, New York, NY 10020, USA. Uitgegeven dankzij bemiddeling van Folio Literary Management, LLC en Marianne Schönbach Literary Agency.

© Glenn Meade, 2013

Alle rechten voorbehouden

Uitgeverij KokBoekencentrum vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

*Voor Kim en Luke,
En al de Kilgores*

Heden

1

Jekaterinenburg, Rusland

Ik geloof dat de grootste geheimen begraven zijn en dat alleen de doden de waarheid spreken.

In zekere zin was dat hoe ik in de bossen terecht kwam, die morgen toen we de lichamen vonden. Het regende in de Stad van de Dode Zielen, zware slagregens die de zomerse straten blank zetten.

‘Valt me alles mee met het verkeer vandaag. Dertig minuten, hooguit,’ zei mijn Russische chauffeur terwijl onze Land Rover langs imponerende granieten gebouwen reed, restanten van een grootsere beschaving uit een ver verleden.

Ik leunde achterover en zag de oude, tsaristische stad voorbijglijden. Jekaterinenburg, in 1723 genoemd naar Catharina de Grote, ligt aan de voet van het Oeralgebergte. Het landschap doet denken aan de ruige schoonheid van Alaska – dichte bossen vol wolven en beren, diepe ravijnen en met sneeuw bedekte bergtoppen. De rijke mijnen bevatten de grootste schatten ter wereld: platina en smaragden, goud en diamanten liggen begraven in de hoog oprijzende bergruggen achter deze uitgestrekte Siberische stad.

Toen we in de Land Rover de stad verlieten en langs hellingen vol dichte berkenbossen reden, opende ik de leren aktetas op mijn schoot en haalde er een dossiermap uit. Het label op de blauwe omslag vermeldde:

Voorlopige resultaten:

Forensisch archeologische opgravingen Jekaterinenburg
Dr. Laura Pavlov, forensisch patholoog, algemeen projectleider

Ik keek naar het dikke pak papier, het resultaat van mijn werk van de laatste drie maanden. Het was mijn eerste bezoek aan Jekaterinenburg en ons team kwam van over de hele wereld: forensisch archeologen, wetenschappers en studenten uit Amerika, Engeland, Duitsland, Italië – en natuurlijk uit ons gastland, Rusland. Het doel van ons gemeenschappelijke project was eenvoudig – in de bossen zoeken naar bewijzen voor de

massa-executies tijdens de fase van de Russische Revolutie die bekend staat als de Rode Terreur.

Vele duizenden vonden de dood, niet in de laatste plaats de Romanovs, de Russische koninklijke familie, bestaande uit de tsaar en tsarina, hun vier mooie dochters en jongste zoon, de dertienjarige Alexei. Ze werden met gewerschoten en bajonetsteken ter dood gebracht, hun schedels werden ingeslagen met geweerkolven en hun lichamen ondergedompeld in zwavelzuur.

Het Ipatiev-huis waar ze werden vastgehouden, stond plaatselijk bekend als het Huis van de Dode Zielen. Maar de Roden brachten zoveel mensen om – van wie de lichamen in mijnschachten en ongemarkeerde graven in de uitgestrekte bossen rond Jekaterinenburg werden gegooid – dat de inwoners hun hele stad een nieuwe naam gaven: de Stad van de Dode Zielen.

Waar ik niet op had gerekend, waren de hitte en de muggen. Siberië is een ijskast in de winter, maar tijdens de korte, hete zomer kunnen de temperaturen hoog oplopen. Het bos wemelt dan van de vliegen en muggen. De hitte laat de bomen druipen van de hars, en de lucht is doordrenkt van een zoete geur.

De regen was opgehouden toen mijn chauffeur een smalle, uitgesleten bosweg insloeg, met diepe, modderige sporen van zware voertuigen. De Land Rover ploegde voort in de richting van een aantal tijdelijke hutten en zware, hoge canvas tenten die midden op een open plek in het berkenbos waren neergezet. Een houten bord met geschilderde letters waarschuwde in het Engels en Russisch:

PRIVÉ-EIGENDOM

VERBODEN TOEGANG VOOR ONBEVOEGDEN

Nog zoiets waar ik niet op gerekend had toen we op die zomerochtend naast een van de tenten stopten. Ik kwam naar deze naar hars geurende bossen om de geesten van het verleden op te graven. Maar absoluut niets had me kunnen voorbereiden op het bizarre geheim waar ik op stuitte toen de bevroren, Siberische aarde zijn doden prijs gaf.

Want de doden brachten de waarheid mee.

En de waarheid behelsde de eerste geruchten van het onwaarschijnlijkste verhaal dat ik ooit heb gehoord.

.

Ik stapte uit, ritste de ingang van mijn tent open, ging naar binnen en nam plaats achter mijn werktafel toen de opzichter van de opgraving, Roy Moran, binnenkwam. ‘Hallo, baby.’

We noemden hem Memphis Roy, en hij noemde mij altijd *baby*. In Memphis noemt iedereen elkaar *baby*. Het feit dat een vrouw de leiding had over de opgraving maakte geen verschil – als ik een man was geweest, had Roy me nog steeds *baby* genoemd.

Hij was een grote, knokige man, rechtdoorzee en een van de besten in zijn vak. Ik maakte mijn aktetas open en stond op het punt om wat papierwerk te gaan doorwerken. ‘Ik dacht dat je vanochtend schacht nummer zeven zou gaan opgraven?’

‘Baby, daar ben ik mee bezig.’ Hij bleef met zijn handen op zijn heupen staan, een beetje buiten adem. De uitdrukking op zijn gezicht was een mengeling van opwinding en vraagtekens. Hij duwde zijn eeuwige, vet-tige Tigers-honkbalpet naar achteren, veegde het zweet van zijn voorhoofd en grijnsde. ‘Zeven zou wel eens ons geluksnummer kunnen zijn.’

‘Vertel op.’

‘We zijn zo diep gegaan als we konden en stuitten op een veenlaag die al bijna tot de permafrost behoort. Maar we hebben iets gevonden, Laura. En dan bedoel ik dat we écht iets gevonden hebben.’

Ik legde mijn pen neer. Roy liet zich niet makkelijk meeslepen, maar op dat moment leek hij zo uitgelaten en vergenoegd als een opgewonden schooljongen. ‘Vertel op,’ zei ik nog een keer.

‘Baby, dit moet je echt zelf zien.’

.

Ik liep achter de opzichter aan door het geurende bos. Hij liep langzaam en baande zich met zijn gespierde benen een weg door druipende varens en over oude, omgevallen bomen. ‘De ingang van de schacht loopt ongeveer achttien meter naar beneden door. Het is behoorlijk diep,’ zei hij.

De hele open plek, waar verschillende vrachtwagens en pick-ups stonden, lag bezaaid met mijn gereedschap, houten steunbalken en steiger-materiaal. ‘Waarom heb ik het gevoel dat er nog een *en* moet komen? Je hebt me nog steeds niet verteld wat je hebt gevonden.’

Roy grinnikte en bleef gewoon doorlopen. Zijn opwinding werkte aanstekelijk. Er stonden glinsterende zweetdruppeltjes op zijn voorhoofd en

zijn ogen glansden. 'Baby, het is een vrouw. We denken dat er daar beneden misschien nog een tweede lichaam ligt, maar het ligt te diep begraven om goed te kunnen zien wat het is. Wie weet liggen er nog meer.'

Ik voelde de opwinding opkomen terwijl we tussen bosjes zilverberken doorliepen en uiteindelijk bij de ingang van een mijnschacht bleven staan. Ik rook de rijke, aardebruine geur van veen. De schacht was een vierkant gat in de grond van ongeveer tweeënhalve meter breed. De zij-kanten waren verstevigd met dikke houten planken. Het was een van de mijnen die we tijdens de opgraving onderzochten, op zoek naar sporen en voorwerpen uit het Romanov-tijdperk.

In de nacht van 16 op 17 juli 1918 verdwenen de Romanovs, op dat moment 's werelds rijkste koninklijke familie, uit Jekaterinenburg. Ooggetuigenverslagen wezen erop dat de hele familie werd omgebracht.

Maar om een of andere reden bevestigden de bolsjewieken hun dood niet en volgens hardnekkige geruchten waren sommige, of zelfs alle familieleden, aan de executie ontkomen. Er werd zelfs gefluisterd dat er geheime complotten waren gesmeed om hen uit hun gevangenschap in Jekaterinenburg te bevrijden en jarenlang deden verhalen de ronde dat een of meer dochters van de tsaar samen met hun broer Alexei aan de dood waren ontsnapt.

De Romanovs hadden kostbaarheden – diamanten en andere edelstenen – in hun onderkleding genaaid, in de hoop dat ze die bij een eventuele ontsnapping zouden kunnen gebruiken. Er werd gezegd dat die edelstenen hun dood hadden voorkomen of uitgesteld.

Als kind fascineerden zulke verhalen me mateloos. Zoals zoveel anderen die in de ban waren van het mysterie, wilde ik geloven dat Anastasia en Alexei ontsnapt waren, ongeacht de waarheid.

Het raadsel werd groter en tientallen jaren later werden bij verschillende opgravingen buiten de stad de resten van zes volwassenen gevonden, onder wie zich de tsaar, zijn vrouw en twee van zijn dochters zouden bevinden. DNA-testen bevestigden de vermoedelijke identiteit door een mogelijke bloedverwantschap met de Engelse koninklijke familie.

Maar de ontdekking werd omgeven door controversen. Veel experts geloofden dat de beenderen van de Romanovs waren, maar net zoveel anderen spraken dat tegen, met als argument onder andere het feit dat talloze verwanten van koninklijken bloede in deze streek werden terechtgesteld en dat de botten ook van hen zouden kunnen zijn.

Bij een latere opgraving in een bos ten westen van Jekaterinenburg

werden de restanten van nog twee mensen gevonden. DNA-testen wezen in de richting van de vermiste dochter en zoon van de tsaar, Anastasia en Alexei. Maar het kwam nooit volkomen vast te staan dat een van de stoffelijke overschotten dat van Anastasia was – het was *aannemelijk*, maar kon niet onomstotelijk worden aangetoond. De testen werden daarop door sommige wetenschappers en door hardnekkige twijfelaars binnen de Russisch-orthodoxe Kerk als twijfelachtig afgedaan. Wat bleef, was het knagende gevoel dat het mysterie nog steeds bestond, dat het raadsel nog altijd niet was opgelost.

Onze technici hadden een elektrische lier boven de schacht geïnstalleerd, die aangedreven werd door een generator. Daaronder hing een oud klimmersharnas. De geur van veen steeg op uit de grond. ‘Bedoel je een paar botten of een compleet skelet?’ vroeg ik aan Roy.

‘Ik bedoel een vrouw. Ze is compleet, gemummificeerd in de permafrost en perfect geconserveerd door het veen en de kou.’

Er ging een rilling van opwinding over mijn rug, terwijl ik met een hand tegen een een zilverberk leunde, de bast gebleekt door de zon. ‘Hoe oud?’

‘Op basis van mijn ervaring en te oordelen naar haar kleding, hebben we het over de periode van de Romanovs.’

.

Roy ging als eerste. Hij zwaaide nog even toen het gemotoriseerde harnas hem in de donkere put liet afdalen. Een paar minuten later kwam het harnas leeg terug. Ik stapte erin en gespte mezelf vast.

De laatste maand hadden we tijdens de opgravingen bij Jekaterinenburg veel materiaal gevonden: verroeste Mosin-Nagantgeweren, groen uitgeslagen koperen munten, lege munitiedozen, een bril, zelfs een paar kistjes met zilver- en goudstaven, samen met persoonlijke bezittingen en sieraden. Veel rijke families uit de kringen van de tsaar waren tijdens de revolutie hierheen gevlucht, in de hoop aan het bloedbad te ontkomen, maar de Roden hadden hen ingehaald.

Niet alle slachtoffers waren rijk. Mijn eigen verleden ligt begraven in deze bossen. Lang voordat ik Jekaterinenburg zag, wist ik van het bestaan van deze stad, liggend aan de bochtige, brede oever van de Iset, waar mijn grootmoeder Mariana als jong meisje had gewoond. Ze was elf jaar toen de Rode Garde van de Oktoberrevolutie haar stad binnen-

viel. Haar familie bestond uit geharde *mujiks* – taaie Russische boeren – die lange en loodzware dagen maakten met het uithakken van erts uit de permafrost, de keiharde Siberische veengrond die zelfs in de zomer bevroren blijft.

Drie van haar broers werden in de bossen achter de stad terechtgesteld, onder wie haar geliefde broer Pieter, nauwelijks vijftien jaar oud. Hun misdaad? Ze protesteerden toen de Roden hun kleine mijnbedrijfje confisqueerden, een haveloze onderneming die de familie van twaalf man nauwelijks kon voeden. Lenin geloofde niet in persoonlijk eigendom.

Alles wat iemand bezat, behoorde nu aan de Sovjets toe. Wie protesteerde, werd opgesloten. Wie daarna nog steeds protesteerde, werd doodgeschoten; alles in het kader van de wrede Rode Terreur die Rusland geselde toen Lenin de macht had gegrepen.

Vluchtend voor hun leven reisden de familieleden van mijn grootmoeder in een ijskoude winter over het bevroren landschap om in Sint-Petersburg aan boord te stappen van een roestig stoomschip naar Amerika. De enige herinneringen die ze in de zakken van hun kleding meenamen, waren verschoten sepiakleurige familiefoto's en Ansichtkaarten van het tsaristische Jekaterinenburg – broze, door ouderdom vergeelde plaatjes die naar houtrook stonken. Ik herinner me nog altijd die geur van hout en veen die uit het familiealbum opsteeg, wanneer ik als kind door de verbleekte beelden van een andere wereld bladerde.

Op een dag vond ik tussen die albumbladen een oude zwart-witfoto met daarnaast een handjevol gedroogde bloemen in een dichtgevouwen, vetvrij papiertje, waarvan de randen verkleurd waren van ouderdom.

'Wat is dit, Nana?' had ik gevraagd. Op de foto was een groot spoorwegstation te zien, waarop Russische, tsaristische vlaggen wapperden. Op de trap van het station was het onmiskenbare beeld van de Romanovs te zien: de tsaar en zijn vrouw die naar een menigte zwaaiden, met naast hen hun zoon en dochters. Ik herkende Anastasia in haar witte jurk en schoenen, met een eenvoudige strik in haar haar en een boeketje bloemen in haar handen.

'Dat was de dag in 1913 toen de tsaar en zijn familie Jekaterinenburg bezochten. Voor de oorlog, voordat alles slecht werd in Rusland.' Haar blauwe ogen werden vochtig alsof haar een lang gekoesterde herinnering te binnen schoot.

'En de bloemen?'

‘Anastasia was de meest rebelse, de meest sprankelende van de hele tsaristische familie. Die dag op het station gooide ze haar boeketje naar de kinderen in de menigte. Je kunt je voorstellen hoe erom gevochten werd. Het werd bijna mijn dood, maar ik wist een paar bloemen van het boeket te veroveren. Ik heb ze altijd gekoesterd.’

Ik keek naar de foto’s en raakte met mijn vingertoppen nauwelijks merkbaar de fragiele droogbloemen aan. ‘Je hebt Anastasia *gezien*? En zij gooide deze bloemen?’

‘Ze was een echte deugniet, vol leven, een wildebras. En wij kinderen waren dol op haar. De familie noemde haar vertederd *Kubysbka*, wat “dotje” betekent.’

En nu stond ik hier, als deelnemer aan een internationale archeologische opgraving, en bracht ik de zomer in spijkerbroek en vuile sportschoenen door in een inlooptent aan de rand van Jekaterinenburg. Op een absurde manier leek het alsof de cirkel van mijn familieverleden daardoor rond was.

Brandend van nieuwsgierigheid drukte ik op het bedieningspaneel van het harnas. De motor begon te zoemen terwijl ik afdaalde in de put en opgeslokt werd door de schaduw.

.

Eerst gleed ik de duisternis binnen, maar vanaf zo’n zes meter diep waren de zijanten van de schacht verlicht met elektrische lampen. Hier en daar tikte ik met mijn versleten Reeboks tegen de muur om te voorkomen dat ik de zijkant zou raken.

Onder me zag ik een zee van licht en plotseling greep Roy het harnas vast. ‘Oké, baby, je staat op de vaste bodem.’

Ik liet het touw los en mijn voeten vonden een ondergrond van modderige, houten planken. Ik wurmde mezelf uit het harnas, en rilde. Het was enorm koud, ik wreef over mijn armen. Het blauwe licht dat uit de vierkante schachtmond naar beneden scheen, deed pijn aan de ogen.

Niet al te ver weg verlichtten een paar zware halogeenlampen de vloer van de kamer, die naar alle kanten minstens drieënhalve meter doorliep, breder dan de schacht. Een deel van de onderaardse ruimte lag in de schaduw en het geheel gaf me een onbehaaglijk gevoel. Roy had een constructie van stutten en balken vervaardigd om instorting te voorkomen, maar ook dat stelde me niet gerust – ik had een hekel aan afge-

sloten ruimtes, vooral aan tunnels, wat in mijn beroep niet bepaald mee-hielp.

Een stevig gebouwde man met een dikke grijze snor en een metalen bril op zijn neus was bezig het bevroren veen van één van de wanden met een zware hamer en beitel te bewerken. Hij hield op met hameren en grijnsde. 'Ha die Laura, alles kits?'

Tom Atkins, afkomstig uit Boston, had een open gereedschapskist voor zijn voeten staan en zijn adem vormde wolkjes in de koude lucht. Hij droeg een dik gevoerd ski-jack, zware wollen handschoenen en oorwarmers. Naast hem stond een werktafel op schragen, bezaaid met allerlei gereedschap en borstels en een paar krachtige elektrische zaklampen. Hij deed zijn oorwarmers af.

'Je hebt je goed voorbereid, Tom.' Ik knikte naar een stapel ongeopende blikjes Budweiser en Heineken in de hoek.

'He, niks tegen mijn biertjes hè. Het koelt hier trouwens nog beter dan in mijn koelkast.'

'En wat hebben jullie twee verder nog gevonden, behalve de perfecte plaats om bier koud te zetten?'

'Kijk daar maar eens.' Tom knikte naar een grote zeefbak.

Ik pakte hem op. In een hoek van de bak lag een verzameling zwaar aangetaste messing knopen van officiersuniformen. Ik zag koperen kopekes en verzilverde roebels waarvan de data nog net te lezen waren: 1914, 1916 en een uit 1912. Verder een vergeelde kam van ivoor en restanten van een koffersluiting. Het haarbandje van een kind bezorgde me een rilling over mijn rug.

Tijdens de Rode Terreur – de zuivering tijdens de revolutie die bedoeld was om de macht te behouden en angst in te boezemen – brachten de bolsjewieken hele gezinnen om. Ik schudde mijn hoofd. 'Triest, maar interessant.'

'De echte jackpot ligt daar.' Tom wees met zijn duim naar de kant van de onderaardse kamer waar hij aan het werk was. 'Haal maar even diep adem, Laura.'

'Waarom?'

'Het is een beetje griezelig. Bijna macaber.'

Ik pakte een van de zaklampen van Toms tafel en liep verder de ruimte in. De krachtige lichtbundel gleed over de bevroren grond en een kort moment sloeg de angst me om het hart. Een menselijke hand stak uit de permafrost. Het vlees was intact, wit verbleekt, met aan de vingers een

beetje modder. De hand was half dichtgeknepen, alsof ze iets vasthield. 'Wat krijgen we...!'

'En dat is nog niets. Kijk daar maar.' Roy wees naar de bevroren muur.

Toen zag ik het. Aan de hand zat een lichaam vast – het gezicht van een vrouw stak grotesk uit de veengrond naar buiten. Haar kleding was zichtbaar, een soort vale blouse en een donkere wollen omslag die uit een andere eeuw leek te komen. 'Mijn hemel!'

'Griezelig, vind je niet? De permafrost heeft als een diepvries gewerkt,' zei Tom.

'Baby, dat verbaast me niet,' vulde Roy aan. 'In dit soort grond hebben ze volledige mammoeten gevonden, met wol en al. Kijk maar eens naar links.'

Ik deed het en zag de restanten van een donker, grof jasje uit de donkerbruine aarde steken. De stof was ongeveer over een lengte van dertig centimeter zichtbaar, met daaronder de vage vorm van wat een kleine, menselijke romp leek.

'Er zit daar nog een lichaam,' zei Roy. 'We weten niet zeker of het een kind is of een volwassene, en we zullen nog veel tijd nodig hebben om het vrij te maken. We concentreren ons eerst op de vrouw.'

Ik richtte mijn blik weer op de vrouw, huiverde en keek van dichterbij. Het geconserveerde hoofd was duidelijk zichtbaar. Haar ogen waren dicht. Ik kon haar neus en lippen zien, de oren en de wangen, en haarlokken die over haar gezicht en voorhoofd krulden. Ze had goed ontwikkelde jukbeenderen. Ik scheen met de zaklamp op haar albastergezicht. Het was een onthutsende ervaring. Ik wist dat ik naar een van de opmerkelijkste vondsten keek die ooit in Jekaterinenburg was gedaan. 'Bizar. Ik vraag me af wie ze was.'

'Dat weet God alleen. Maar er is nog iets.' Roy knikte.

'Wat dan?'

'Kijk eens wat ze in haar hand heeft.'

Ik liet de lichtbundel over de gebogen vingers schijnen, die na tientallen jaren nog steeds hun greep volhielden. Het leek erop dat ze een soort metalen kettinkje vasthield. 'Wat is het?'

'Het lijkt een sieraad,' zei Tom.

'Ik geloof je op je woord. Is er iemand die de hand wil proberen open te maken?'

Roy grinnikte. 'Dat wilden we eigenlijk aan jou overlaten.'

'Dank je vriendelijk.'

‘Jij bent de baas, baby.’ Roy overhandigde me een paar operatiehandschoenen.

‘Hier, houd die zaklamp vast terwijl ik het probeer.’

Roy nam de lamp aan en scheen op de dichtgeknepen hand. Ik trok de handschoenen aan, zette me schrap, sloot mijn ogen even en deed een poging. Voorzichtig pakte ik de wijsvinger en de pols vast en trok om de hand te openen.

Het vlees was koud en hard als marmer.

Ik was bang dat ik de huid zou beschadigen of dat de hele hand als delicaat porselein zou verpulveren, maar tot mijn verbazing gaven de botjes iets mee, een fractie, maar genoeg om te zien wat de vrouw vasthield. ‘Schijn eens hier.’

Roy richtte de zaklamp op de iets geopende hand en ik zag in de witte vouwen van de palm een kettinkje met een medaillon.

Het zag er niet buitensporig of duur uit zoals sommige juwelen die in Jekaterinenburg werden gevonden, verstopt door verwanten van de tsaar of de rijke kooplieden die hier werden terechtgesteld. Nadat ik het voorwerpje uit de hand had verwijderd, wreef ik er voorzichtig over. Het had een soort afbeelding in reliëf op de voorzijde, maar het sieraad was deels bedekt met aarde en het kettinkje was fragiel.

Roy gaf me zijn zakmes aan. ‘Probeer het hier eens mee.’

Vorzichtig schraapte ik de aangekoekte aarde weg. Het reliëf was onmiskenbaar het familiewapen van de Romanovs, in goud ingelegd aan de voorzijde. De dubbele kop van de tsaristische adelaar kwam tevoorschijn. Ik kon zien dat er op de achterkant een inscriptie had gestaan, maar die was door de corrosie verdwenen. Mijn hart sloeg over.

‘Denk je dat we iets te pakken hebben?’ vroeg Tom opgewonden.

‘Je kunt zeker gedachten lezen. Ik wilde dat ik het wist.’

‘Baby, wat denk je? Hebben we de Romanovs gevonden?’

Ik gaf geen antwoord en staarde alleen maar als in trance naar het medaillon.

Tom wreef zijn ijskoude handen alsof hij ze in brand wilde zetten. ‘Wie weet? Maar we kunnen de Russen beter op de hoogte brengen. We zullen haar uit de permafrost moeten halen. Hopelijk kan een nadere inspectie ons dan vertellen of ze verwondingen heeft opgelopen en hoe ze omgekomen zou kunnen zijn.’

De Russen controleerden de opgraving nauwgezet. Om de dag kwam er een inspecteur uit Jekaterinenburg om onze vorderingen te bekijken.

Maar dat was het laatste waar ik aan dacht terwijl ik naar het medaillon keek. Het stormde in mijn hoofd.

‘Nee, doe niets en informeer niemand officieel. Nu nog niet.’

Tom fronste.

‘Waarom niet?’ vroeg Roy.

Ik richtte mijn blik weer op de resten van de twee lichamen en was verbijsterd, verlamd van opwinding. Toen ik opkeek naar de gapende mond van de mijnschacht, leek het blauwe licht dat op me neerscheen wel een openbaring. Ik klemde het medaillon in mijn hand en mijn hart bonkte.

Roy zag kennelijk de opwinding op mijn gezicht. ‘Wat heb je?’

Snel liep ik terug naar het harnas en gespte mezelf vast. ‘Iemand moet foto’s maken van het lichaam. Vanuit elke hoek. En neem een haarmonster. We moeten een DNA-test uitvoeren. Ik wil weten of deze vrouw een Romanov zou kunnen zijn, of een bloedverwante.’ Na een druk op het bedieningspaneel begon de motor van de lier te draaien en het harnas kwam in beweging.

‘Waar ga je naartoe, baby?’ vroeg Roy verbaasd.

‘Ik ga een vlucht boeken. Vraag me niet waar naartoe, je zou me toch nooit geloven.’

..*

Sommige gebeurtenissen in ons leven hebben zo’n verpletterend effect dat ze nauwelijks te verwerken zijn. De geboorte van je eerste kind. De hand die uit de jouwe wegglijdt terwijl je aan het sterfbed van een geliefde zit. Het mysterie van de lichamen in de permafrost viel voor mij in dezelfde categorie. De volgende achttien uren stormde het in mijn hoofd en ik deed nauwelijks een oog dicht. Wat ik me nog wel herinner, is dat ik van Jekaterinenburg naar Moskou vloog en de volgende middag op het Londense Heathrow landde.

Het eerste wat ik deed, was het telefoonnummer opzoeken dat ik in mijn agenda had genoteerd, om het vervolgens opnieuw te bellen met mijn mobiele telefoon. Het toestel ging over. Ik probeerde het nog zes keer, maar steeds met hetzelfde resultaat. Een antwoordapparaat verzocht me een boodschap in te spreken.

Ik was doodmoe, maar hoopte dat het antwoord op het raadsel van de lichamen in Jekaterinenburg slechts een korte vlucht verderop te vinden zou zijn.

Dublin is een sprongetje van nauwelijks een uur over de Ierse Zee en toen het Aer-Lingustoestel de daling inzette, zag ik de heldere groene Ierse kust, bezaaid met grote donkere regenwolken.

Er ging nog een uur voorbij met het huren van een auto en het bestu-deren van de kaart. Dwars door onophoudelijke zware slagregens reed ik naar het noorden, ongeduldig op weg naar mijn bestemming.

De sombere, donkergrijze wolkenbanden deden hun best om de he- mel gesloten te houden, maar kort nadat ik bij de stad Drogheda een grote, moderne brug was overgestoken, brak de zon door de grijze massa heen. Verderop zag ik de Ierse kustlijn en de grillige contouren van het Mourne-gebergte, een verbluffende lappendeken van intens groene tinten, zo levendig dat het pijn deed aan mijn ogen.

Nu hoefde ik alleen nog het dorp te vinden dat ik zocht, en de man van wie ik hoopte dat hij me zou helpen het mysterie op te lossen.

.

Op het bord stond COLLON. Ik parkeerde de gehuurde Ford op een dorpsplein dat er verlaten, netjes en schoon bijlag, en was versierd met hangmanden vol bloemen. Het zag er wonderlijk Victoriaans uit dank- zij een oude smidse, die met zijn hoefijzervormige ingang het hele plein domineerde.

Ik stak de straat over naar de plaatselijke kruidenier om de weg te vra- gen en liep vervolgens naar de roodgranieten presbyteriaanse kerk en het kerkhof, aan de zuidkant van het dorpje. Onder de klokkentoren stond het bouwjaar van het godshuis in steen gegraveerd: 1813.

Het kerkhof leek nog ouder dan de prachtige kerk zelf. De gebrand- schilderde ramen waren onvervalste kunstwerken. Ik liep tussen de gra- ven door, waarvan sommige overwoekerd waren door onkruid en wilde braamstruiken. Een verroest metalen kruis uit 1875 droeg het opschrift *Elisabeth, drie jaar oud, en Caroline, zes jaar oud. Hun lieflijke en rustgevende aanwezigheid zal nooit vergeten worden. Zij vlijden zich in de armen van de Heer.* In mijn hart klonk de echo van een al lang gestorven verdriet.

Terwijl ik verder liep schond mijn telefoon de gewijde stilte plotseling met een luide beltoon. Ik nam op, in de verwachting dat het door mij eerder gebelde nummer antwoordde. 'Laura?' Het was Roy, die on- danks de grote afstand helder doorkwam. 'Waar ben je?'

'In Ierland.'

'Ierland?'

'Het is een lang verhaal. Denk niet dat ik ben doorgedraaid omdat ik zo plotseling opstapte. Ik ben misschien iets op het spoor. Het heeft te maken met de lichamen en het medaillon. Als het iets oplevert, laat ik het je weten.'

'Baby, je maakt me nieuwsgierig. En als het niets oplevert?'

'Dan zou het een enorme verspilling van tijd en geld zijn. Hoe zit het met het DNA?'

Roy kreeg niet de antwoorden die hij wilde en ik hoorde zijn gefrustreerde zucht. 'Ze zijn er nog mee bezig. Op grond van de eerste forensische verkenningen kan ik je vertellen dat het waarschijnlijk om een blanke vrouw gaat van tussen de zeventien en vijftwintig jaar oud. We zijn nog niet eens aan het tweede lichaam begonnen omdat we te druk zijn met het eerste.'

'Verder nog iets?'

'Ze is nog niet voldoende ontdooid om te kunnen zien welke verwondingen ze wellicht heeft opgelopen. Maar herinner je je de munten die we hadden gevonden? De laatste is van 1916. We denken dat we ongeveer met dezelfde tijd te maken hebben, met een speling van misschien een paar jaar. Het gebit van de vrouw suggereert dat ze behoorlijk welgesteld was. We zitten dus redelijk in de richting van de Romanovs. Ben je nog verder gekomen met die inscriptie?'

Heel voorzichtig haalde ik het medaillon uit mijn handtas en draaide het om in mijn hand. Het grootste deel van de negen uren vliegtijd had ik aan de bestudering van het voorwerp besteed. Hoewel ik nog meer vuil had verwijderd, weigerden de door corrosie weggevreten restanten van de inscriptie halsstarrig zich te laten ontcijferen. 'Ik kan nog steeds niet uitmaken wat er staat.'

Roy's stem kreeg een waarschuwende ondertoon. 'De Russen zullen er niet blij mee zijn. Ze vragen al waar je gebleven bent. Ik heb ze verteld dat je vanwege familieomstandigheden moest vertrekken. Laura, dat je een stuk van hun geschiedenis meeneemt, zou kunnen worden opgevat als diefstal. Ik vind het zelfs al niet prettig om er via de telefoon over te praten. Stel je voor dat ze je in de gevangenis gooien als je terugkomt!'

Voorzichtig liet ik het sieraad weer in mijn handtas glijden. 'Maak je geen zorgen, het medaillon komt terug. Ik heb het alleen even geleend in de hoop dat ik de oorsprong ervan kan achterhalen.'

'Hoe dan?'

‘Ik spreek je later wel.’

‘Houd me niet zo in spanning, baby.’

‘Het spijt me, ik moet ophangen. En maak je geen zorgen over de Russen, dat los ik wel op. Bel me zodra je iets nieuws te melden hebt.’

Ik verbrak de verbinding toen ik een oude man tussen de graven door naar me toe zag komen.

Hij hield in bij een groepje grafstenen. Het waren kruisen in Russische stijl, met dubbele dwarsbalken en Cyrillische inscripties, die verdwaald leken in het landschap vol anglicaanse en Keltische kruisen.

Hij bleef voor een van de graven staan wachten. Ik kon de naam in Russische letters op de gepolijste granieten steen lezen: URI ANDREV.

Onderzoekend keek hij in mijn richting terwijl hij zijn rechterhand op een wandelstok van sleedoorn liet rusten. Zijn huid was gelig en leek dun als crêpepapier. Hij stond statig rechtop, maar met een lichte kromming in zijn rug, en hij sprak een Engels waarin ik een Russisch accent meende te ontdekken. ‘Dus u bent uiteindelijk gekomen. Dr. Pavlov, is het niet?’

Ik staaarde hem aan. ‘Hoe wist u dat?’

‘Ik heb uw telefoonberichten alsnog gehoord. Ik heb nooit een mobiele telefoon bij me. Het spijt me, maar ik heb de afgelopen dagen in het ziekenhuis doorgebracht.’

‘Niets ernstigs, hoop ik?’

Hij glimlachte vaag. ‘De gebruikelijke problemen van de oude dag, vrees ik. Het spijt me dat ik niet heb geantwoord, maar u zei in uw bericht dat u mij bij de kerk wilde ontmoeten. Ik heb me door mijn huishoudster hiernaartoe laten brengen en zag u vanaf de weg. Ik herkende u van uw foto in de vaktijdschriften. U bent een uitstekende wetenschapper, dr. Pavlov.’

‘Heel vriendelijk van u.’

De man stak een hand uit. De ruggen van zijn beide handen vertoonden leverschade. ‘Michael Yakov. Het lijkt erop dat we een obsessie delen, doctor.’

‘Wat bedoelt u?’

‘De tijd van de Romanovs. Ik ben al sinds lange tijd geïnteresseerd in uw werk.’

‘En ik ben plotseling bijzonder geïnteresseerd in uw werk.’

‘Ik meen dat u in uw bericht zei dat u de vrouw had gevonden?’

‘Ja, meneer Yakov. We hebben haar gevonden. Precies zoals u voor-

spelde. Er zijn wellicht nog andere lichamen, waaronder misschien dat van een kind, maar in dit stadium kan ik u niet meer zeggen.'

Yakov haalde snel en diep adem, alsof mijn bevestiging hem pijn deed. 'Ik hoopte zeer dat u haar zou vinden. U was aan het graven in een gebied waarvan ik geloofde dat ze daar zou kunnen liggen.'

Terwijl ik naar de oude man stond te luisteren, bedacht ik onwillekeurig hoe absurd dit alles was.

Ik had Michael Yakov nooit eerder ontmoet, maar hij schreef me onophoudelijk sinds ongeveer een jaar. Op zeker moment dacht ik zelfs dat hij mij stalkte. Zijn brieven kwamen vrijwel maandelijks en steeds vroeg hij naar mijn werk in Jekaterinenburg. En nu stond ik hier, in de hoop dat hij mijn mysterie zou kunnen oplossen.

'Meneer Yakov, vanaf het moment dat mijn plannen voor de opgravingen bij Jekaterinenburg bekend werden, hebt u mij minstens een tiental brieven geschreven. In vrijwel elke brief zei u dat ik misschien de restanten van een jonge vrouw zou vinden in de gebieden waar ik wilde gaan graven en u vroeg mij contact met u op te nemen als dat het geval zou zijn. U leek er zeer op gebrand dat ik de vondst van de vrouw zou melden.'

Hij knikte. 'Ja, dat klopt.'

Ik keek hem aan. 'U noemde in uw brieven zelfs de mogelijkheid dat ik het medaillon zou vinden, maar u hebt nooit iets willen zeggen over de identiteit van de vrouw. En telkens wanneer ik u terugschreef om te vragen waarom u zo in deze opgraving geïnteresseerd was en waarom u ervan overtuigd was dat ik haar lichaam zou kunnen vinden, kreeg ik geen antwoord. Om u de waarheid te zeggen, ik dacht dat u van lotje getikt was. Daarom ben ik maanden geleden ook opgehouden met het beantwoorden van uw brieven.

Tot gisteren. Toen we de vrouw vonden, begon ik me af te vragen of u soms helderziend was. Kunt u mij vertellen wat dit allemaal te betekenen heeft?'

Yakov loosde een zucht die bijna een pijnkreet leek en zijn ogen werden vochtig. 'Het is een bijzonder persoonlijk verhaal, dr. Pavlov. Een verhaal dat me door mijn vader werd verteld.'

'Voor mij is het ook persoonlijk. U hebt me erbij betrokken.'

Hij antwoordde niet maar stak zijn hand uit naar de gepolijste grafsteen. Zijn vingers gleden over het graniet. Daarna sloeg hij een kruis alsof hij zijn respect aan de doden betuigde.

‘Is het niet vreemd voor een Rus om tussen Keltische kruisen begraven te liggen?’ vroeg ik.

‘Kent u dit land?’

‘Ik ben hier een paar keer geweest om de Keltische monumenten te bekijken.’

Yakov keek het kerkhof rond alsof hij vertrouwd was met elke steen en plek, met alle uitgegroeide struiken en elke grasspriet. ‘Er liggen in deze streek heel wat Russen begraven, en dat is minder vreemd dan u misschien denkt, dr. Pavlov.’

‘Waarom?’

‘Ooit dreven Rusland en Ierland intensief handel met elkaar, vooral met vlas en paarden. Veel Russische families kwamen na de revolutie naar Ierland, en sommige naar deze noordelijke contreien, rond de tijd dat de Ieren hun onafhankelijkheidsstrijd tegen de Engelsen uitvochten. Ze kwamen dus min of meer van de regen in de drup.’

‘Dat heb ik nooit geweten. Was deze man een van hen? Hebt u hem gekend?’

Yakov liet zijn vingers opnieuw over het gladde graniet glijden. ‘Dat zou je kunnen zeggen. Ik ontmoette hem kort voordat hij stierf. Uri Andrev was een zeer opmerkelijke man, dr. Pavlov. Iemand die de geschiedenis veranderde. En nog opmerkelijker is dat vrijwel niemand hem kent. Zijn naam is in de nevelen van de tijd verloren gegaan.’

‘Ik begrijp het niet. Wat heeft dit allemaal met de stoffelijke resten van die vrouw te maken?’

De oude man keek me aan en zijn vochtige ogen glansden plotseling van geestdrift. ‘Het heeft er alles mee te maken. En eigenlijk is het wel passend dat we onze ontmoeting hier beginnen, op dit kerkhof, dr. Pavlov.’

‘Waarom?’

‘Omdat we tussen geheimen en leugens staan die allemaal verklaard moeten worden.’

..*

Briar Cottage zag uit over de verre zee en moest meer dan honderd jaar oud zijn. Het ovale, metalen uithangbord aan de muur bij de voordeur was zwart geschilderd, met de naam in een decoratieve, witte belettering.

De cottage behoorde ooit kennelijk bij een groot landgoed, want om er te komen, reden we tussen twee oude, granieten pilaren door, elk met

een kalkstenen leeuw erop, waarvan de details door de elementen waren aangetast.

Achter een paar velden zag ik de ruïne van een groot landhuis en de vervallen stenen muren van iets wat een boomgaard leek. We namen een kronkelige grindweg door een weide waarin verspreid grote eiken stonden en kwamen uiteindelijk bij het witgepleisterde huis aan.

Het zag er allemaal bijzonder nostalgisch uit, met de blauw geschilderde deur die geflankeerd werd door houten rekken met klimrozen. Het huis bood uitzicht over het landschap en werd tegen de wind vanaf zee beschermd door de heuvels die met hun dichte bossen gele steekbrem een kokosachtige geur verspreidden.

Het begon weer te regenen toen ik mijn huurauto op het grind buiten parkeerde, naast een oude Toyota sedan. Een paar restjes van het oorspronkelijke rieten dak van de cottage staken nog onder de zwarte dakspanen uit, als een slecht passende pruik.

Ik liep achter Yakov aan naar de deur. Hij was nog verbazingwekkend beweeglijk voor iemand van zijn leeftijd, maar ik kon zien dat de jaren toch hun tol eisten en dat hij last had van zijn heupen. De deur bestond uit twee delen, boven en onder, zoals dat bij Europese boerderijen wel vaker voorkomt. Hij rommelde met het slot en liet me binnen.

De cottage was groter dan verwacht, met een balkenplafond en een adembenemend uitzicht op het Mourne-gebergte, aflopend naar zee.

Binnen was het een chaos. Overal lagen boeken, kranten en tijdschriften, sommige uitgespreid op een grote salontafel voor de zandstenen schouw die door de jaren zwartgeblakerd was.

De houten planken tegen de muren lagen afgeladen vol met boeken en stapels vergeelde kranten die met touwtjes waren samengebonden. Uit een paraplubak in de hoek stak een verzameling wandelstokken omhoog en aan weerszijden van de schouw stond een oude fauteuil; van één van de twee was de stof op de armleuningen tot op de draad versleten. In de tenen mand naast de haard lagen de houtblokken en turven hoog opgestapeld.

Het was kil in de kamer, maar het hout in de haard gloeide nog. Yakov haalde het vonkenscherm weg en rakelde het vuur op. Nadat hij er een paar nieuwe blokken hout en turven op had gegooid, zette hij het scherm terug en wreef in zijn handen.

‘Hoe ouder je wordt, hoe meer je een beetje warmte waardeert. Ook op een zomerdag kan het hier soms kil zijn.’

‘Hoe lang woont u hier al?’

Hij zette een elektrische waterkoker aan. ‘Meer dan dertig jaar. Eerst huurde ik, maar toen de eigenaar overleed, heb ik de cottage gekocht. Er komt altijd een aardige dame langs om voor mij te koken en schoon te maken.’ Hij grijnsde breed en goedgemutst. ‘We hebben een goede afspraak. Zij ruimt mijn rommel op, en wanneer ze weg is, maak ik er weer een chaos van. Thee?’

‘Graag.’ Ik keek naar de zwart-witfoto’s aan de muren. Afgaand op de kleding die de mannen en vrouwen droegen, gokte ik dat ze in de tijd van de Eerste Wereldoorlog of kort daarna waren gemaakt.

Op een van de foto’s stond een paar. Ik bekeek de afbeelding van dichterbij. Een knappe, Slavisch uitziende man met een stoffen pet op zijn hoofd en een mooie jonge vrouw met lang, donker haar. Ze zagen er gelukkig uit. De man had de vrouw zijn arm gegeven en ze namen een ontspannen houding aan, losjes en glimlachend, voor een witgepleisterd huis.

Onderaan de foto was met blauwe inkt iets geschreven: *Uri en Lydia, genomen door Joe Boyle in Collon, 2 juli 1918*. Mijn blik werd getrokken door het witte huis achter het stel. De foto had overal gemaakt kunnen zijn, maar toen zag ik de halve deur en het rek met klimrozen. Het was het huis waar ik nu in stond, Briar Cottage.

Yakov schepte drie lepels droge theeblaadjes in een aardewerken theepot en gooide er kokend water bij. Een rijk aroma vulde de kamer. ‘Voor het geval u het zich afvraagt, de cottage hoorde ooit bij een landgoed van een Russische zakenman en zijn vrouw, een bekende actrice uit Sint-Petersburg die voor de Eerste Wereldoorlog een beroemdheid was. Ze heette Hanna Volkov – misschien hebt u van haar gehoord?’

‘Ik vrees van niet.’

‘Mag ik u vragen waar uw interesse voor Rusland vandaan komt, dr. Pavlov? Die lijkt me namelijk nogal intensief en persoonlijk.’

‘Mijn grootmoeder kwam uit Jekaterinenburg en ik ben dus opgegroeid met de verhalen over haar vaderland. Elke keer dat ze de film *Dokter Zhivago* keek, moest ze een week lang huilen. Dat verklaart mogelijk het een en ander.’

Yakov glimlachte. ‘Ik heb vaker gehoord dat die film dat effect kan hebben. Onder wat een ijskoude buitenkant lijkt, zijn Russen zeer emotionele mensen.’

‘Ze zei altijd dat de revolutie van Lenin een gevecht was om de ziel

van Rusland. Dat het een strijd was tussen goed en kwaad, tussen God en de duivel, en dat de duivel voorlopig had gewonnen.'

De oude man wreef nadenkend over zijn kin. 'Misschien had ze gelijk. Het was in elk geval een wrede strijd.'

De kamer ademde in alles Rusland en deed me aan het huis van mijn grootmoeder denken. Op een van de boekenplanken stond een glanzend gelakt baboesjka-poppetje. In een hoek stond een samowar van gepolijst nikkel en aan de muren hingen goudkleurige iconen.

Ook de boeken op de planken vertelden hun verhaal: *Waldrons Einde van Tsaristisch Rusland*, *Kings Het hof van de laatste tsaar*, *Fischers Leven van Lenin*. Ik zag talloze boeken over de Romanovs en bijna evenveel over Anna Anderson, de raadselachtige vrouw van wie sommigen beweerden dat ze Anastasia zou zijn, de jongste dochter van de tsaar.

'Waarom bent u naar Ierland gekomen, meneer Yakov?'

'Om allerlei redenen, allemaal persoonlijk. Ik kwam vele jaren geleden in eerste instantie als gastdocent naar Trinity College en ik ben nooit teruggekeerd naar Rusland. Maar dat is een ander verhaal.' Hij gebaarde naar de boekenplanken. 'Ik ben volmaakt gelukkig met mijn boeken en mijn papieren als gezelschap. Het is een rustig leven, maar het slokt me volledig op.'

'Mag ik?' Ik wees naar de boeken.

'Ga uw gang.'

Ik pakte een van de werken van de plank en bekeek de omslag. *De verloren wereld van Nicolaas en Alexandra*. Al bladerend zag ik foto's van het Rusland dat mijn grootouders hadden gekend, inclusief zwart-witfoto's van de familie van de tsaar, zijn vier prachtige dochters en knappe, jonge zoon. Het volgende boek dat ik pakte, was een van de vele over Anna Anderson. 'U schijnt veel belangstelling te hebben voor Anna Anderson, meneer Yakov.'

'U kent haar verhaal toch zeker?'

'Natuurlijk. Een vrouw die geestelijk in de war was en die zonder identiteitspapieren in 1920 uit een Berlijns kanaal werd gered en in een psychiatrisch ziekenhuis belandde. Ze weigerde te zeggen wie ze was, maar leek een zo gedetailleerde kennis van de tsaristische familie te hebben dat haar aanhangers volhielden dat ze de dochter van de tsaar zou zijn, Anastasia, die de executies van de Romanovs had overleefd.'

Ik bladerde willekeurig door het boek. 'Ze was ook de inspiratiebron voor films, een musical op Broadway en talrijke boeken, als ik me niet vergis.'

Yakov knikte en haakte zijn duimen in de zakken van zijn vest. 'Exact. Ze was een raadselachtige, fascinerende vrouw die meer vragen opriep dan ze beantwoordde. Sommigen zeggen dat die vragen nog altijd onopgelost zijn.'

'Ze was ongetwijfeld een raadselachtig figuur, dat ben ik met u eens.' Ik zette het boek terug en zag ernaast een oude uitgave van de gedichten van Yeats staan. De bruine leren band was versleten van ouderdom. Ik pakte het boek, sloeg het open en zag dat het in 1917 was gepubliceerd. Een lang lint van bruine zijde markeerde een pagina die veel gebruikssporen droeg. Ik las een paar regels.

*When you are old and grey and full of sleep,
And nodding by the fire, take down this book,
And slowly read, and dream of the soft look
Your eyes once had, and of their shadows deep;*

*How many loved your moments of glad grace,
And loved your beauty with love false or true;
But one man loved the pilgrim soul in you,
And loved the sorrows of your changing face.*

'Houdt u van Yeats?' vroeg Yakov.

Ik keek op. 'Ik vind het mooi, maar ik zou willen weten wat het betekent.'

'Het kan alles betekenen wat u wilt, maar zoals altijd bij Yeats spelen de thema's van liefde en verlies, herinnering en verlangen een grote rol. Dat zijn de melancholieke trekken die Russen en Ieren met elkaar delen, net als een hartstocht voor poëzie.'

Ik sloeg het boek dicht en zette het terug. 'Hebt u familie, meneer Yakov?'

'U zult het alleen met mij moeten doen, vrees ik. Mijn vrouw en ik werden nooit gezegend met kinderen.'

'U bent uw Russische accent nooit kwijtgeraakt.'

'Rusland is een groot deel van mijn leven mijn thuis geweest. Maar gaat u zitten, dr. Pavlov.' Hij gebaarde naar een van de versleten fauteuils

bij het vuur en schonk twee glazen vol met geurige, dampende thee.

‘Kan ik u ergens mee helpen?’

‘Ik heb het jarenlang zelf gered, sinds mijn vrouw is overleden. En ik blijf het redden totdat mijn gezondheid me in de steek laat. Suiker? Melk? Of room, zoals jullie Amerikanen zeggen?’

‘Geen room, één schepje suiker. Wanneer gaat u het raadsel voor mij ontrafelen, meneer Yakov?’

Hij deed suiker in beide glazen, nam zelf nog een paar extra schepjes en reikte me mijn glas aan. Ik ging zitten en hij liet zich in de fauteuil tegenover mij zakken. Hij kreunde even toen hij zat. ‘Allereerst moet ik u meer over mijn achtergrond vertellen. Mijn vader was commissaris Leonid Yakov, die de geschiedenisboeken is ingegaan als een hoge functionaris van de bolsjewistische geheime politie, de Tsjeka. Misschien hebt u wel eens van hem gehoord?’

Ik wilde net een slokje van de hete thee nemen maar keek in plaats daarvan verrast op. ‘Jazeker. Hij had een nogal wrede reputatie, als ik het me goed herinner.’

‘Mijn vader behoorde een tijdlang tot de meest gevreesde mannen van Rusland, en met reden. Hij heeft veel afschuwelijke dingen gedaan.’ Yakov nam een slokje uit zijn glas. ‘Dat graf dat u zojuist hebt gezien, van Uri Andrev...’

‘Wat is daarmee?’

‘Hij en mijn vader hadden een heel persoonlijke band.’

‘Wat voor band?’

‘Een die veel dieper ging dan ze zich ooit hadden kunnen voorstellen. Een duister familiegeheim dat ze zonder het te weten deelden.’

‘Familiegeheim? Ik begrijp het niet.’

‘De vader van Andrev en de moeder van Leonid Yakov... hadden ooit een relatie. Ze kwamen uit heel verschillende kringen, begrijpt u, maar ze vonden veel troost bij elkaar. En ze kregen samen een kind, een zoon die Stanislas heette, een broer van mijn vader en van Uri Andrev, hoewel dit een geheim bleef.’

‘Het spijt me, ik ben de draad kwijt. Kunt u het nader uitleggen?’

‘Alles op zijn tijd, doctor. U zei dat u het lichaam had gevonden?’

‘Ja. Samen met het medaillon dat u in een van uw brieven noemde. De vrouw hield het in haar hand.’

Yakov schudde zijn hoofd en zijn bleke lippen trilden licht. ‘Ik ben zowel opgelucht als verbaasd over uw ontdekking.’

Ik zette mijn glas neer. 'Ik ben heel benieuwd om te horen hoe u wist van die vrouw. Ik heb het medaillon meegenomen.'

Zijn ogen gingen wijd open. 'Gaven de autoriteiten daar toestemming voor?'

'Ik heb het ze niet verteld.'

'Dr. Pavlov, u weet ongetwijfeld dat diefstal van een artefact uit Rusland...'

'Dat is een ernstig vergrijp, ja, maar gelooft u mij, ik ben van plan om het medaillon terug te brengen. Ik heb ook foto's van de vrouw meegenomen die gemaakt zijn op de plek waar we het lichaam vonden.'

'Mag ik ze zien?' vroeg Yakov nerveus.

Ik overhandigde hem een dossiermap vol foto's.

De gelige handen van de oude man trilden toen hij de forensische kleurenfoto's uit de map haalde en ze voorzichtig op de tafel uitspreidde. Hij zette een dikke leesbril op en pakte de foto's een voor een omzichtig op, alsof het kostbaarheden waren.

Nauwkeurig nam hij de afbeeldingen van de vrouw op, die vanuit verschillende hoeken waren gemaakt. Toen hij ten slotte opkeek, waren zijn ogen vochtig. 'Mag ik het medaillon zien?'

Ik gaf het hem aan. 'Voorop is de tsaristische adelaar van de Romanovs in reliëf afgebeeld, zoals u al vermoedde. De achterkant heeft een inscriptie, maar die is door corrosie aangetast en ik heb niet kunnen ontcijferen wat er staat. Maar omdat u op de hoogte was van het medaillon hoop ik dat u me daar wellicht bij kunt helpen. Weet u wat er verder staat?'

Yakov nam het medaillon bijna eerbiedig aan, alsof het een heilig voorwerp betrof. Hij bekeek het aangetaste metaal, draaide het sieraad in zijn hand om en liet de fragiele ketting naar beneden hangen. In zijn ogen was een diepe ontroering te lezen.

'Gaat het?' vroeg ik.

'Ja, dr. Pavlov.' Zijn stem klonk hees.

'Onze vondst uit Jekaterinenburg heeft duidelijk grote betekenis voor u.'

'Dat kunt u wel zeggen, ja.'

'Kunt u mij vertellen hoe u het wist van dat medaillon?' drong ik aan.

'Op dezelfde manier dat ik het wist van het lichaam van de vrouw. Mijn vader vertelde het me.'

De volgende ingeving trof me als een dreun met een hamer en mijn

hart begon te bonken. 'Had uw vader iets te maken met de terechtstelling van de Romanovs?'

Ik herinnerde me de naam van Leonid Yakov uit de geschiedenisboeken, maar nooit in dit verband.

Tot mijn verrassing knikte zijn zoon. 'Ja. Hij kreeg de geheime opdracht van Lenin om hun executie te leiden. En ik moet u zeggen dat ik deze bekentenis tot nu toe nog nooit heb gedaan, aan niemand.'

'Weet u hoe de rest van de inscriptie luidde?'

'Ik denk van wel.'

'Kunt u me dat dan eindelijk zeggen, alstublieft?'

Yakov keek weg en staaarde in de verte, alsof hij iets voor zijn geestes-oog probeerde te zien. Maar wat het ook was, het moest iets uiterst persoonlijk zijn, want hij zei geen woord. Plotseling begon hij te huilen, zonder dat ik daar een reden voor kon bedenken. Intense, diepe snikken lieten zijn schouders schokken. Hij haalde een zakdoek tevoorschijn en veegde zijn ogen droog. 'Mijn excuses.'

'U hoeft geen verontschuldigungen aan te bieden. Wat maakt u zo overstuur?'

'De herinneringen van een oude man.'

'Ik begrijp het niet. Wie was die vrouw? En wat heeft ze te maken met het graf dat we zojuist hebben gezien? Er is een verband, is het niet?'

Plotseling leek Yakov broos en verontrust, volkomen alleen, als een oude man op de rand van de dood, vervuld van vrees. Een ogenblik later veranderde zijn gezicht en zijn treurige uitdrukking kreeg iets van een kleine jongen die plotseling verdwaald was, weg van zijn ouders. 'U bent een deskundige op het gebied van de Romanovs, nietwaar?' vroeg hij zacht.

'Meer een professioneel geïnteresseerde dan een expert.'

'Dan vrees ik dat u nooit zult geloven wat ik u te vertellen heb.'

'Waarom niet?'

De stem van de oude man werd vaster. 'Omdat de algemeen geaccepteerde versie van de gebeurtenissen in de nacht dat de Romanovs stierven één groot complot is.'

'Dat is een bijzonder boude uitspraak.'

'Ik kan het bewijzen.'

Ik keek hem verbijsterd aan. 'Als dat zo is, hebt u deze bewering dan ooit eerder naar voren gebracht?'

Zijn ogen fonkelden van hartstocht. 'Ik heb het vaak geprobeerd, maar

niemand geloofde me. Net zomin als *u* mij zou geloven zonder bewijzen. Maar nu u het lichaam en het medaillon hebt gevonden, hebt u het bewijs. Ik ben een oude man en ik heb waarschijnlijk niet veel tijd meer te goed. Daarom wil ik u het ware verhaal vertellen, dr. Pavlov.'

'Welk ware verhaal?'

'Over wat er met de Romanovs is gebeurd in de nacht dat ze verdwenen, al die jaren geleden. Het is niet het verhaal dat u in de geschiedenisboeken zult vinden. Het was een nacht van afschuwelijk bloedvergieten, onvoorstelbare wreedheid en dood, dat staat wel vast.' Hij zweeg even. 'Maar er waren te veel gevestigde belangen in het geding om de waarheid te laten uitkomen. Wanneer ik mijn verhaal heb gedaan, zal het hele raadsel omtrent Anna Anderson, de vrouw die ze Anastasia noemden, zijn opgehelderd.'

Ik keek hem sprakeloos aan.

'Het ware verhaal begon trouwens in Sint-Petersburg, in 1917, met een Amerikaanse spion die Philip Sorg heette,' ging hij verder.

'Nooit van gehoord.'

'Dat hebben slechts weinigen. Sorg is een raadsel, een jongeman die verliefd was op de dochter van de tsaar, grootvorstin Anastasia. Het stel dat u op de foto voor deze cottage zag, Uri Andrev en een vrouw die Lydia Ryan heette, speelde ook een rol in het geheel. Zij woonden enige tijd samen in dit huis voordat ze naar Rusland gingen voor de redding.'

'Welke redding?'

'Van de tsaar en zijn familie.'

Hij moet de verbijstering in mijn ogen hebben gezien. 'Ik heb over een aantal reddingsplannen gelezen, maar die zijn ongetwijfeld allemaal op niets uitgelopen.'

'Geloof me, deze operatie was anders.' Zijn gezicht klarde op. 'Die zult u niet in de geschiedenisboeken aantreffen, en dat heeft zijn redenen. Want u staat nu op het punt om iets te ontdekken dat ik ook ontdekte, dr. Pavlov.'

'En dat is?'

'Dat het echte verhaal omtrent de Romanovs verborgen ligt onder raadsels, mythen en leugens.'

Sommige mysteries worden nooit onthuld. Soms zijn er geen antwoorden.

Forensisch pathologe Laura Pavlov staat op het punt een van de grootste mysteries uit de twintigste eeuw te ontrafelen. In de permafrost bij de Russische stad Jekaterinenburg ontdekt ze met haar team een perfect geconserveerd lichaam van een vrouw. Deze vondst werpt een nieuw licht op de zaak van de geëxecuteerde Romanov-familie en in het bijzonder Anastasia, de dochter van de tsaar van wie men zich nog altijd afvraagt of ze wel echt vermoord is.

Pavlovs ontdekking leidt haar naar Ierland, waar een oude man woont die meer schijnt te weten over een oude operatie om de Romanovs te redden. Laura wordt meegezogen in een verhaal over leugens, geheimen en verraad. Zal de wereld ooit te weten komen wat er is gebeurd met Anastasia?

‘Verslavend boek. Dom dat ik er niet eerder aan ben begonnen.’
– Hebban.nl

De Ierse auteur **Glenn Meade** begon na een carrière als vliegtuig-instructeur en journalist met het schrijven van thrillers. Naast *Het Romanov mysterie* verscheen van hem *De tweede messias*, *De jacht* en *Nachtlucht*.

NUR 332

ISBN 978 90 435 3173 3

9 789043 531733

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT